

Tuinbouwschool A. van Swieten, een bijzondere plek

Frederiksoord staat niet alleen bekend om de recente Unesco-status, maar ook als plek waar velen in het groen, bijgenaamd tuinhazen, hun opleiding genoten. Na jaren van leegstand en verwaarlozing bruist het terrein van de voormalige tuinbouwschool weer en wordt er hard gewerkt aan een nieuwe invulling.

Een van de bomen van de oude Perenleiding (Foto: Machteld Klees)

Gerard Adriaan van Swieten Tuinbouwschool Frederiksoord — Rotstuin.

Oude ansichtkaart van de verdwenen rotstuin in de schooltuinen

Tekst: Deyke van Donkelaar

‘Mijn schooltijd was heel bijzonder. Ik begon hier blanco met medestudenten die elkaar ook niet kenden en we vormden al snel een hechte groep. Op school maakten we kennis met bevlogen docenten en een prachtige tuin vol met soorten planten en bomen om te leren. Hier leerden we de passie voor het hoveniersvak én werden we gevormd als mens’, aldus de oud-studenten Wiebe en Jentje. Zij werken tegenwoordig als vrijwilliger in de tuinen om, zoals ze dat zelf aangeven: ‘Iets van onze eigen fijne

Ult de kluiten gewassen taxus in de Franse tuin (Foto: Machteld Klees)

schooltijd terug te brengen'. Tijdens de lunch halen ze samen volop herinneringen op.

Oudste tuinbouwschool in Nederland

De tuinbouwschool A. van Swieten werd opgericht in 1884 en daarmee is het de oudste tuinbouwschool van ons land. Ter nagedachtenis aan zijn jong overleden zoon Gerard Adriaan, stelde Majoor van Swieten in 1881 geld ter beschikking voor het opzetten van land- en tuinbouwonderwijs in de destijds arme Veenkoloniën. De Maatschappij der Weldadigheid richtte hiermee naast een bosbouw- en landbouwschool, ook een tuinbouwschool op. In de statige villa kregen de eerste 12 leerlingen les op de begane grond, de bovengelegen verdiepingen dienden als woonhuis voor het gezin van directeur A.C. Ide.

De tuin als leerschool

In de eerste vijftig jaar van de school was er vooral vraag naar veelzijdige en goed opgeleide tuinbazen op landgoederen en buitenplaatsen. De tuin werd daarom ingericht naar het model van een in die tijd gangbaar landgoed. Zo lag er een tuindeel in Landschapsstijl, een rotstuin, natuurtuin, arboretum en een 'Franse tuin' ook wel 'Den symmetrischen tuin' genoemd. Deze tuinen dienden als instruc-

tie- en sortimentstuin. Daarnaast werd een afdeling bloemen-, groente- en fruitteelt opgezet. In kassen, boomgaarden en groentetuinen teelde men kwalitatief hoogstaande producten die in die tijd op de veiling het nodige opbrachten. Studenten leerden hier het kweken van groente, fruit en snijbloemen, die laatste om de vertrekken van het landhuis op te sieren.

Hoog aanzien

De tuinbouwschool stond in hoog aanzien en groeide uit tot een begrip in binnen- en buitenland. Echter, door maatschappelijke veranderingen na de Tweede Wereldoorlog werd de vraag naar kundige tuinbazen geleidelijk aan minder. In deze nieuwere tijd had men meer behoefte aan deskundigheid op het gebied van groot-

Een degelijk bankje op het schoolterrein (Foto: van Donkelaar Groenadvies)

Het weer zichtbaar maken van de padenstructuur (Foto: van Donkelaar Groenadvies)

schalige tuinbouw. Ook de vraag naar hoveniers voor gemeentelijk groen en bedrijven trok aan. Het lesprogramma ontwikkelde zich in de loop van jaren mee en daarmee de inrichting en het gebruik van de tuin.

Sluiting én een nieuwe start

Als gevolg van een fusie met andere tuinbouwscholen sloot de school in 2005 haar deuren. Na een mislukt project waarbij het schoolterrein deel uit zou maken van een tuinbouw-themapark, bleef het stil rond de school. Afgelopen najaar zette de vereniging DE PROEF haar handtekening waarmee ze eigenaar werd van de opstallen en de tuin. Net als in het verleden, toen de schooltuin regelmatig op de schop ging, zal het terrein aangepast worden aan de nieuwe plannen van DE PROEF. Naast het wegwerken van veel achterstallig onderhoud, worden delen van de tuin opnieuw ingericht als kwekerij, moestuin, wandeltuin en voor kleinschalige evenementen. Wat onveranderd blijft, is de monumentale hoofdstructuur met een aantal historisch waardevolle tuindelen. De tuin en gebouwen zullen kleinschalig en duurzaam gebruikt worden.

Lunch met soep en snacks

De groep vrijwilligers op zaterdag breidt zich elke week uit. Regelmatig worden stoelen bijgezet in de steeds maar groter wordende kring. Er is een grote pan soep en een nabijgelegen restaurant brengt spontaan

wekelijks een schaal warme snacks. Naast tuinhazen (oud-studenten) werken er ook enthousiaste vrijwilligers uit andere groene hoeken. Merlijn en Tessa werken het liefst in het Pinetum. Merlijn verdiepte zich tijdens zijn studie biologie al in coniferen en andere naaldbomen en droomt van een eigen kwekerij. Samen ontdoen ze met oneindig veel geduld en liefde de overgroeide bomen van braamopslag, snoeien dode takken weg en ontcijferen versleten naambordjes.

Informatie

Wil je het herstel volgen of wil je meewerken in de tuin? Meld je aan op de website en schrijf je in voor de nieuwsbrief. Zie: <https://deproef.org/>

Op veel plekken is het verval zichtbaar (Foto: van Donkelaar Groenadvies)